

Harkittua omistajuutta kuntatekniikkaan, kyselyn tuloksia

Kuntamarkkinat 13.9.2018
Hanna Kemppainen

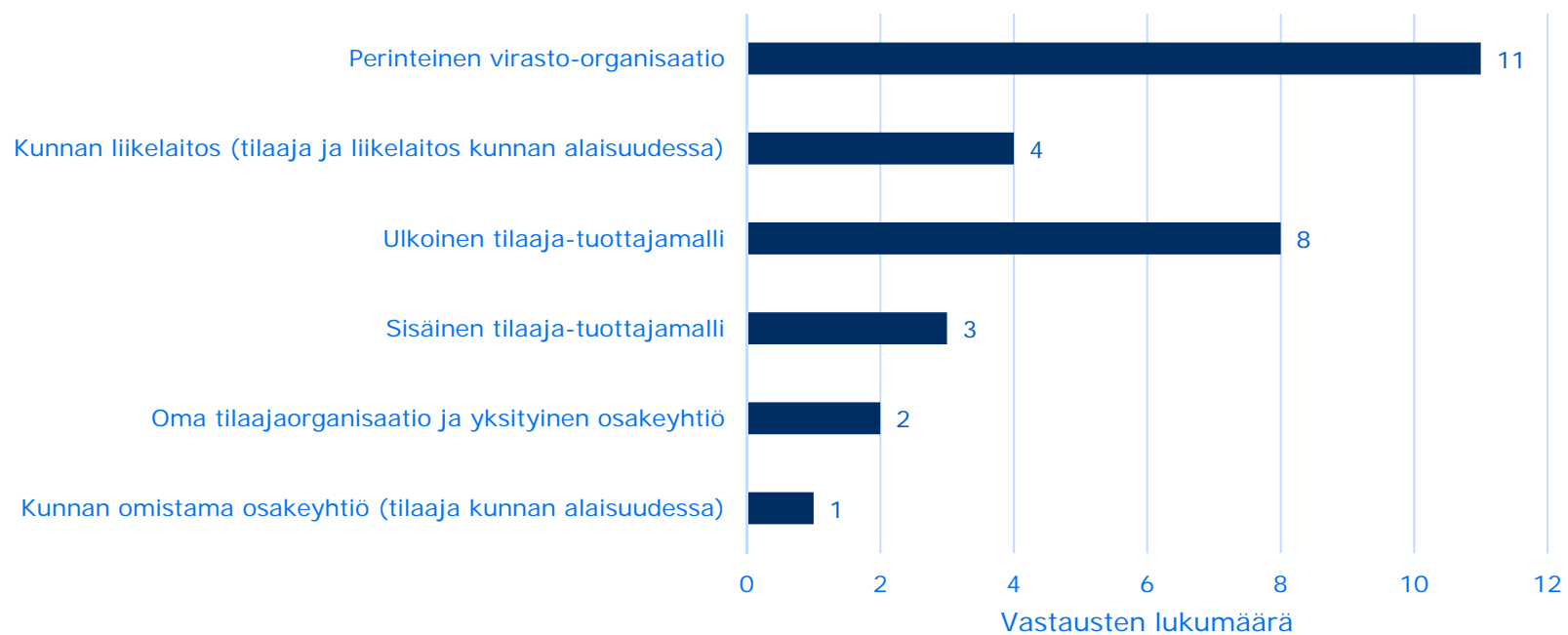

Tausta ja tavoitteet

- KEHTO-foorumin yhteishanke
- Kuuluu projektikonaisuuteen: Harkittua omistajuutta – työkaluja kuntatekniikan konserniohjaukseen
- Kysely: KEHTO-kaupungeille, toteutus syksyn 2017 ja kevään 2018 aikana
- Projektin kohdistuu lähinnä katujen ja yleisten alueiden palvelujen tuottamiseen tapoihin
 - » Selvityksellä pyritään antamaan perustietoa palveluiden tuottamisen eri vaihtoehtoista sekä niiden hyödyistä ja haitoista.
- Projektin tavoitteena on myös selvittää infrarakennus- ja kunnossapitohankkeiden sekä suunnittelun kilpailutusten määriä, kilpailutuksista saatuja etuja ja kilpailutusten tuomia haasteita.
- Lisäksi selvityksen tavoitteena on selvittää kuntien välisen yhteistyön mahdollisuuksia ja esteitä.

Käytössä olevat tuotantotavat

Kuntainfran organisaatiomalli (n=21)

Tuotantotapojen hyvät ja huonot puolet 1/3

	Hyvät puolet	Huonot puolet
Perinteinen virasto-organisaatio	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvä yhteistyö ja yhteishenki, joustavuus, parempi tiedonkulku, päätösprosessien ja budjetoinnin selkeys sekä nopea reagointi pienissä korjaustöissä - Kunnossapidossa varmempi - Kaupungin omat resurssit pystytään hyödyntämään hyvin, töitä voidaan tehdä, kun on tarvetta - Oman henkilöstön työn laatu parempaa 	<ul style="list-style-type: none"> - Aikataulujen pitämättömyys, korkeat kiinteät kulut ja tyhjäkäynti - Toiminnan tuottavuus ei ole aina parasta ja laatuaso voi vaihdella - Valvonta on heikompaa - Mahdollistaisi hyvin kehittämisen, mutta monesti uusien toimintatapojen omaksuminen on kankeaa eikä innovaatioita haeta aktiivisesti
Kunnan liikelaitos	<ul style="list-style-type: none"> - Joustavuus ja tilaamisen helppous - Pitkäaikainen kumppanuus oman tuottajan kanssa mahdollistaa yhteiset kehittämishankkeet - Omaa tuotantoa käytetään erityisesti silloin, kun urakan aikataulu ei mahdollista urakkakilpailua 	<ul style="list-style-type: none"> - Kahden eri tilaamistavan sekavuus -> sopimusten sisällöt erilaiset omalla tuottajalla ja kilpailutetulla urakoitsijalla - Kustannusseuranta laahaa monesti perässä - Oman tuottajan pitkät kesälomat vaikeuttavat rakentamista parhaana sesonkiaikana.

Tuotantotapojen hyvät ja huonot puolet 2/3

	Hyvät puolet	Huonot puolet
Sisäinen tilaaja-tuottajamalli	<ul style="list-style-type: none"> - Laatu ja mahdollisuus toteuttaa pieniä toimeksiantoja helpommin ja nopeammin - Tilaajan resursseja vaaditaan vähemmän - Oma tuotanto tuntee alueet paremmin, jolloin ennalta-arvaamattomat kunnossapitotyöt luonnistuvat helpommin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Korkeampi hintataso ja epämääräiset sopimuskäytännöt - Sanktioiden puuttuminen
Ulkoinen tilaaja-tuottajamalli	<ul style="list-style-type: none"> - Määritelty laatutaso, joustavat resurssit, kustannustehokkuus ja budjetoinnin helppous - Lisää osaamista ja kilpailua alalla - Mahdollisuus käyttää paikallisia palveluntuottajia - Ulkoisilta palveluntuottajilta hankituilla töillä on takuu 	<ul style="list-style-type: none"> - Vaatii tilaajalta paljon resursseja - Muutosten toteuttaminen urakan aikana on usein kankeaa - Hankinnoissa saatetaan myös epäonnistua -> urakoitsijat saattavat esim. luistaa laadusta

Tuotantotapojen hyvät ja huonot puolet 3/3

	Hyvät puolet	Huonot puolet
Useampi toteuttamismalli	<ul style="list-style-type: none">- Antaa vaihtoehtoja toteuttaa palveluntuotantoa- Palveluiden ohjaus pysyy omissa käsissä- Kustannuksia pystytään eri vaihtoehtoissa vertailemaan	<ul style="list-style-type: none">- Palvelukokonaisuuden hahmottaminen voi olla vaikeaa ja laadunvalvonta haasteellista

Kuntainfran organisointi 1/2

- Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että parhaiten kuntainfra järjestetään niin, että kunta toimii tilaajana ja ohjaa töitä, mutta suurin osa toteutuksesta ostetaan ulkoa.
- Oma tuotantoa on hyvä olla jonkin verran
 - » mahdollistetaan toiminta pikaisesti muuttuvissa tilanteissa
 - » pystytään tasaamaan suhdannevaihteluita ja hintatasoa
 - » kustannustietoisuus, osaaminen ja paikallistuntemus säilyvät ja toimintaa pystytään kehittämään pitkäjänteisesti

Kuntainfran organisointi 2/2

- Osa vastaajista myös näkee, että omaa tuotantoa ei tarvita ollenkaan
 - » kunnossapitotöissä varmistettava sopimusohjauksella toimintavarmuus kaikissa tilanteissa
 - » alueellisten markkinoiden tulee olla toimivat

Katu- viherrakentamisen kilpailuttaminen

- Katurakentamisen urakoista on kilpailutukselle avattu vastanneissa kaupungeissa noin 2/3 ja viherrakentamisen urakoista puolet.
- Kilpailuttamisella saadut edut:
 - » edullisemmat urakat, viherrakentamisessa etu ei suhteessa niin suuri
 - » markkinahintataso paremmin tilaajan tiedossa ja laadun seuranta dokumentoitua
 - » nopeammat läpimenoajat
- Kilpailutuksessa koetut ongelmat:
 - » kilpailutus vaatii enemmän tilaajaresursseja
 - » kaupungin oma hankintaohjeistus
 - » viherrakentamisen osaavia urakoitsijoita voi olla vaikea löytää ja markkinat saattavat puuttua

Kunnossapitotöiden kilpailuttaminen

- Kunnossapitotöistä on avattu kilpailutukselle vastanneissa kaupungeissa noin 40 %.
- Hankintasopimukset olivat keskimäärin 3,6 vuotta.
- Kilpailuttamisella saadut edut:
 - » kustannushyödyt ja selkeämpi laskutusperiaate
 - » urakoitsijoiden ja kaluston saatavuus varmistettu
 - » aikataulujen joustavuus
 - » uusien ideoiden hyödyntäminen
 - » tilaajan markkinatietoisuuden kasvaminen
- Kilpailutuksessa koetut ongelmat:
 - » hinnoittelu etenkin pienissä korjaustöissä ja lumen kuljettamisen osalta
 - » tehtävien tarkka määrittely
 - » tarjolla oleva laatutaso
 - » hankintalain vaatimukset kilpailutusaineistoon ja kilpailutuksen aikatauluun

Suunnittelun kilpailuttaminen

- Katu- ja puistosuunnittelu on avattu kilpailutukselle lähes 2/3 hankkeista.
- Ulkoistuksen osuus suurempi katusuunnittelussa kuin puistosuunnittelussa.
- Kilpailutuksesta saadut edut:
 - » resurssien tehokkaampi hyödyntäminen
 - » aikatauluedut
 - » oma osaamispohja ei riittäisi kaikkeen suunnittelutyöhön
- Kilpailutuksessa koetut ongelmat:
 - » paikallistuntemuksen puute
 - » aikatauluissa pysyminen
 - » laatu- ja hintatekijät

Yhteistyö muiden kuntien kanssa

- Vastaajakaupungeista hieman yli puolet on tehnyt yhteistyötä muiden kuntien kanssa
 - » yhteistyötä tehty esim. päällystys- ja ajoratamaalausurakoissa, materiaali- ja tavarahankinnoissa sekä liikennevalojen kunnossapidossa
- Yhteistyön esteiksi nähdään erilaiset toimintatavat, asenteet, sopivien kohteiden puute, niukat resurssit ja pitkät etäisyydet
- Yhteistyön onnistumiseen tarvittaisiin toimivia toimintamalleja, kannustimia, enemmän resursseja ja keskinäistä vuorovaikutusta. Valmisteluun tulisi osallistua toimihenkilöitä kaikista hankintaan osallistuvista kunnista